

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

k návrhu zákona o právu na digitální služby a o změně některých zákonů

A. Stručný popis obsahu návrhu právního předpisu

Předkládá se návrh zákona o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

Hlavním cílem návrhu je zásadním způsobem posílit práva fyzických a právnických osob v pozici uživatelů služeb, tj. „klientů orgánů veřejné moci“, na poskytnutí služeb orgánů veřejné moci elektronicky, tj. formou digitální služby.

Obsluha uživatelů služby orgánem veřejné moci s využitím elektronických prostředků komunikace je moderní a efektivní způsob, jak zajistit poskytnutí služeb, které jsou aktuálně realizovány za fyzické přítomnosti uživatele služby či jeho zástupce, distančně v listinné podobě nebo asistovaně prostřednictvím služeb kontaktních míst veřejné správy.

V současné době neexistuje ucelená právní úprava postavení uživatelů služeb při poskytování služeb orgány veřejné moci. Doposud ani neexistuje žádný relevantní a státem garantovaný přehled služeb orgánů veřejné moci (respektive jejich úkonů vůči uživatelům služeb), na které má *de facto* každá osoba při splnění příslušných předpokladů právo a které je orgán veřejné moci povinen poskytnout.

Vše výše uvedené si klade předkladatel touto právní úpravou za cíl změnit a poskytnout tak uživatelům služeb nejen větší právní jistotu při využívání digitálních služeb, ale i právní nárok na jejich poskytnutí.

Celý princip navrhované právní úpravy je záměrně vystavěn na zásadní systémové změně dosavadního paradigmatu v přístupu k úpravě vazeb mezi orgány veřejné moci jako poskytovateli veřejné služby a uživateli těchto služeb.

Návrh ve své konstrukci zakotvuje právo „*fyzických a právnických osob na poskytnutí digitálních služeb orgány veřejné moci při výkonu jejich působnosti*“ a zároveň „*povinnost orgánů veřejné moci poskytovat digitální služby*“, i když konkrétní povinnosti takovou digitální službu poskytnout jsou nezřídka v právních předpisech již přirozeně zakotveny.

Řada dřívějších názorových odpůrců tohoto zákona považovala jeho návrh za nadbytečný v přesvědčení, že uložení povinností odpovědným orgánům veřejné moci v již existujících zvláštních zákonech je dostačující pro zajištění přístupu osob k digitálním službám. Dosavadní praxe však svědčí o opaku a posílení práv příjemců služeb orgánů veřejné moci a jejich vymahatelnosti se jeví jako nejúčinnějším a nezbytným opatřením k dosažení skokové změny v rozvoji digitalizace veřejné správy a modernímu využívání veřejných služeb. Právě digitalizace je jednou z možností, jak udržet mezinárodní konkurenceschopnost České republiky v mezinárodním měřítku.

Vedle obecného práva na poskytnutí digitální služby, tedy práva na poskytnutí služby v elektronické podobě jako digitální, byla pak v souladu s výše uvedeným zákonem zakotvena i vzájemně podmíněná povinnost orgánu veřejné moci takovou digitální službu uživateli služby poskytnout. Zvolený postup by měl vést k vyšší vymahatelnosti stanovených práv uživatelů služeb a měl by mít motivační efekt na příslušné orgány veřejné moci.

Zároveň primární udělení práva na digitální službu je v souladu s pojetím činnosti orgánů veřejné moci jako především služby veřejnosti.

Zakotvení práva na poskytnutí digitální služby v žádném případě nevylučuje a ani neomezuje využití dosavadních způsobů poskytování služby ze strany orgánů veřejné moci podle volby uživatele služby. Služby poskytované již nyní digitálně zůstávají návrhem nedotčeny.

B. Obecná část

1. Identifikace návrhu, zhodnocení platné právní úpravy a navrhovaných změn

1.1 Název navrhovaného právního předpisu

Zákon o právu na digitální služby a o změně některých zákonů.

1.2 Popis obsahu navrhovaného právního předpisu

Předkládá se návrh zcela nové právní úpravy, která jako obecný právní předpis v upravované oblasti zastřešuje právní předpisy zahrnující a definující principy digitální agendy ve vztahu k uživatelům služby v České republice. Navrhovaným zákonem se definuje digitální služba, stanovují se základní podmínky pro její poskytování a využívání, a dále se stanovuje povinnost orgánů veřejné moci takové digitální služby poskytovat.

Dále se zákon zabývá některými nedostatečně systémově řešenými principy, jako je dokládání údajů, elektronická forma úředně ověřeného podpisu a některé další dílčí instituty a práva a povinnosti jak uživatele služby, tak orgánu veřejné moci.

V souvislosti s tímto zákonem se pro jeho částečné naplnění mění také některé další zákony. Ministerstvo vnitra příslušné podle kompetenčního zákona k legislativě v oblasti elektronizace veřejné správy na základě dohody politických klubů ze dne 8. března 2019 rozšíří předložený návrh o detailnější právní úpravu souvisejících zákonů, popř. tak učiní v souladu s uvedenou dohodou zástupci politických klubů v maximální možné shodě stejnou cestou, jakou dochází předložení tohoto návrhu zákona.

Digitální služba a právo na její poskytnutí

Předkládaný návrh definuje nově tzv. „digitální službu“, což je úkon orgánu veřejné moci vůči uživateli služby v elektronické podobě uvedený v katalogu služeb, dalším novém (a klíčovém) institutu založeném předkládaným návrhem.

Takové digitální služby jsou mnohdy již dnes poskytovány, a to buď na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci za účelem jeho efektivnějšího a moderního fungování, nebo dle zákonné povinnosti. Digitální služby ve veřejném sektoru již opakovaně prokázaly svoji vyšší efektivitu, dlouhodobou finanční úsporu a rychlost, navíc jsou ve své podstatě daleko bezpečnější, neboť lze evidovat (logovat) a tím pádem i auditovat každý dílčí úkon či skutečnost při poskytování takové služby. Digitální služby umožňují navíc automatizované zpracování údajů a také jejich využití při poskytování služby, což dokáže eliminovat možnost chyby lidského faktoru a opět zvyšuje bezpečnost poskytovaných služeb.

Doposud jsou digitální služby poskytovány primárně v souvislosti se základními registry, kdy orgány veřejné moci musí při své činnosti využívat vždy aktuální referenční údaje

o osobách, subjektech a adresách, a to napojením svých informačních systémů na základní registry. Pro uživatele služeb pak existují služby typu výpisu referenčních údajů ze základních registrů nebo výpisu údajů o využívání referenčních údajů (tj. kdo s jejich údaji pracoval a proč), anebo digitální služba spočívající v tom, že osoby nejsou povinny sdělovat a dokládat orgánům veřejné moci údaje, které jsou již vedeny v základních registrech.

Uživateli služeb pravděpodobně nejvyužívanější digitální službou jsou datové schránky jako komunikační kanál pro právně zaručenou důvěryhodnou elektronickou komunikaci nejen s orgány veřejné moci.

Veřejná správa již několik let může aktivně a efektivně sdílet jednou pořízená data a *de facto* „moderně sloužit“ občanům a dalším osobám. Zatím však tento digitalizační potenciál využívá minimálně.

Další úpravy principů v návrhu zákona

Předkládaný návrh zákona kromě zakotvení digitální služby přináší především obecné „právo na poskytnutí digitální služby“, což znamená, že fyzické a právnické osoby mají právo na to, aby jim služba byla poskytnuta v elektronické podobě jako digitální. Toto obecné právo, doplněné synallagmatickou povinností orgánu veřejné moci digitální služby poskytovat, se v praxi projeví tak, že každý uživatel služby bude moci požadovat poskytnutí digitálních služeb pro sebe, popřípadě jinou osobu, kterou pověřil k využití digitálních služeb svým jménem.

Díky realizaci vize zákona může česká veřejná správa dosáhnout vyšší efektivity a optimalizace svého výkonu, a to jak na úrovni optimalizace jednotlivých agend, tak i na úrovni potenciálu využívání údajů vedených v jednotlivých informačních systémech veřejné správy a jejich propojování, a to vždy s vazbou na správnou a relevantní osobu.

Zákon dále přichází s některými motivačními principy, jako je rychlost, sdílení údajů, předvyplnění údajů při vyplňování elektronických formulářů, či úlevy na správních poplatcích, pokud bude služba poskytnuta jako digitální.

Některé příklady digitálních služeb

Služby následujícího typu lze označit za příklad služeb, jež by podle návrhu zákona měly být v budoucnu poskytovány jako digitální:

- elektronické podání vůči orgánu veřejné moci (včetně úplného elektronického podání);
- získání a předvyplnění údajů potřebných pro elektronické podání;
- konverze podkladů a dokumentů pro účely přiložení k elektronickému podání;
- poskytnutí tzv. autoritativních údajů z informačních systémů veřejné správy;
- zápis skutečností a údajů do registru práv a povinností na základě žádosti subjektu údajů; či
- poskytnutí výpisu údajů z informačního systému nebo poskytnutí údajů z informačního systému.

1.3 Důvody, které vedou k předložení návrhu

Základním nosnou myšlenkou návrhu zákona je vložit do rukou každého uživatele služby právo na digitální službu, a tedy na využití skutečně elektronické veřejné správy.

Základním cílem, a zároveň i důvodem předložení návrhu zákona, je stanovit obecné právo pro fyzické a právnické osoby týkající se poskytování digitálních služeb jako rovnocenných forem jinak nedigitální (avšak objektivně digitalizovatelné) služby a zároveň ustanovení odpovídají povinnosti orgánů veřejné moci takové digitální služby za podmínek stanovených návrhem zákona poskytnout.

Tento návrh je také jedním z opatření k naplnění cílů definovaných *Vládním programem digitalizace České republiky 2018+*.

A) Odůvodnění platného právního stavu

Stávající právní rámec nevytváří dostatečné podmínky pro úspěšnou digitalizaci státu při respektování jak vládních cílů, tak cílů stanovených EU.

Právní předpisy upravující digitalizaci netvoří logický a komplexní rámec na sebe navzájem integrovaných a provázaných zákonů, což se projevuje v terminologické nejednotnosti a nejasnosti.

Řada zvláštních zákonů upravujících konkrétní agendy výkonu veřejné správy obsahuje ustanovení, která nejenže brání úspěšnějšímu procesu digitalizace, ale svým způsobem blokují naplnění deklarovaných cílů jako např. *sdílení dat* anebo *only once* (např. zákon č. 586/1992 Sb.).

Některé, z pohledu řešené problematiky zásadní právní předpisy již neodpovídají aktuálnímu technologickému a právnímu vývoji a jsou konstrukčně i obsahově přežitě (např. zákon č. 365/2000 Sb.) a vyžadovaly by zásadní koncepční změnu, odrážející vývoj v oblasti digitalizace celé společnosti i změnu v přístupu k modernizaci výkonu veřejné správy.

Jelikož je návrh zákona předkládán jako poslanecký návrh, nemá předkladatel ambici řešit koncepční komplexní změny a nahrazovat gesčně odpovědný ústřední správní úřad a proto navrhuje jen dílčí nezbytné úpravy některých souvisejících zákonů.

B) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Navrhované změny jsou naplněním cílů EU definovaných zejména „Akčním plánem EU pro eGovernment 2016-2020“. Tento strategický dokument stanovuje základní principy, které mají vlády jednotlivých členských států EU zohlednit při dalších fázích realizace digitalizace.

C) Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Česká republika v posledních letech ztratila v oblasti digitalizace své přední postavení ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi. Největší propad lze registrovat v oblasti eGovernmentu a neschopnosti státu vytvořit a zpřístupnit kvalitní digitální služby.

Účinností zákona správci jednotlivých agend získají daleko větší odpovědnost při posouzení, zda a jakým způsobem je daná agenda vhodná k digitalizaci. Tato skutečnost na jedné straně vytvoří tlak na urychlení celého procesu digitalizace, ale zároveň díky ní dojde k posílení významu digitalizace služeb. V důsledku přijetí komplexního řešení a s využitím stanoveného přechodného období pro ty orgány veřejné moci, které dosud nevěnovaly digitalizaci potřebnou péči, dojde ke zcela zásadní systémové podpoře procesu digitalizace společnosti a zároveň k citelnému zvýšení počtu uživatelů digitálních služeb.

D) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména s čl. 2 odstavcem 2 Listiny základních práv a svobod¹, jímž je zakotveno, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. V návaznosti na to je v čl. 4 odstavci 1 Listiny stanoveno, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod.

Obdobně pak čl. 2 odst. 4 Ústavy² stanoví, že každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Navrhovaná právní úprava splňuje požadavky testu proporcionality, neboť přijatá opatření jsou vhodná k dosažení právní úpravou sledovaného účelu a mohou vést k zákonem sledovanému cíli.

Základním principem navrhované právní úpravy je urychlení procesu digitalizace ze strany příjemců těchto služeb. Zároveň návrh plně respektuje právo na výběr vhodné formy, tedy zachovává i možnost fyzické (resp. listinné) či asistované komunikace osob. Digitální forma je a bude pouze systémově upřednostňovanou formou.

E) Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je slučitelná s předpisy Evropské unie i strategickými cíli EU. Navrhovaná právní úprava je slučitelná s judikaturou soudních orgánů Evropské unie i s obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

F) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava není v rozporu se zněním mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, ať již se jedná o smlouvy dvoustranné, nebo mnohostranné (seznam mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal souhlas zákonodárný sbor a jimiž je Česká republika vázána, a které jsou v evidenci Ministerstva zahraničních věcí, je k dispozici na internetových stránkách www.mzv.cz).

G) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady

Navrhovaná právní úprava bude mít přechodný dopad na výdaje ze státního rozpočtu.

V úvodu je nezbytné upozornit, že všechny strategické a kmenové projekty eGovernmentu jsou již zrealizované. Základ propojeného datového fondu orgánů veřejné moci v podobě základních registrů a k nim připojených všech 5.366 informačních systémů veřejné správy zřízených dle jiného právního předpisu³ je již schopen plně využívat potenciálu sdílení jednou pořízených dat.

Náklady vyvolané navrhovanou právní úpravou lze shrnout následovně:

¹ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

² Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

- náklady vyvolané přímo zákonem a
- náklady nevyvolané přímo zákonem, ale nezbytné k zajištění plné funkčnosti propojeného datového fondu orgánů veřejné moci a schopnosti orgánů veřejné moci plnit zákonem definované povinnosti:
 - i. náklady na vytvoření/dokončení technologie a služeb eGon Service Bus a
 - ii. náklady na úpravu agendových informačních systémů veřejné správy sloužících pro výkon státní správy v přímé i přenesené působnosti tak, aby byly schopny komunikovat i mezi sebou navzájem prostřednictvím služeb eGon Service Bus a informačního systému základních registrů a sdílet autoritativní údaje.

Tyto náklady jsou, nebo minimálně již měly být, odpovědnými správci kapitol státního rozpočtu dlouhodobě rozpočtované v rámci rozpočtového výhledu nebo i v rámci již schválených fiskálních rozpočtů jednotlivých kapitol státního rozpočtu, neboť vyplývají z *Vládního programu digitalizace české republiky 2018+* a předcházejících vládních strategií. Všechny tyto náklady budou muset odpovědná ministerstva (či jiné orgány veřejné moci) vynaložit i v případě, že by nebyl předložen tento návrh zákona.

Samotný zákon totiž generuje minimální náklady, a to téměř výhradně na vrub kapitoly 314 Ministerstvo vnitra, resp. kapitoly Správy základních registrů. Jedná se totiž o rozšíření či úpravu existujících služeb informačního systému základních registrů k zajištění sdílení a publikace údajů propojeného datového fondu orgánu veřejné moci a vytvoření interaktivních formulářů, oboje s maximálním využitím sdílených služeb.

Přímé náklady vyvolané jednotlivými ustanoveními návrhu zákona jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 1: „Náklady vyvolané přímo návrhem zákona o právu na digitální služby, bez nákladů vyvolaných změnami zákony“

Ustanovení	Název ustanovení	Vyvolané náklady (v tis. Kč) (doporučená varianta)
§ 1	Předmět úpravy	-
§ 2	Vymezení pojmů	-
§ 3	Právo na digitální službu	-
§ 4	Právo na digitální úkon	6.500
§ 5	Právo na osvědčení digitálního úkonu	9.500
§ 6	Právo na úřední ověření elektronického podpisu	10.000
§ 7	Právo na sdílení údajů	-
§ 8	Právo na zápis práva nebo povinnosti	10.000
§ 9	Právo na prokázání skutečnosti	-
§ 10	Právo na zápis kontaktního údaje	-
§ 11	Právo na informace o údajích a jejich změně	20.000
§ 12	Právo na elektronickou identifikaci a autentizaci	-
§ 13	Právo na technologickou neutralitu	-

§ 14	Přechodná a závěrečná ustanovení	5.000
Celkem jednorázové investiční náklady – státní správa:		61.000

Druhou kategorií nákladů, které sice nevyvolává přímo zákon, ale mají na jeho aplikovatelnost zásadní vliv (zejména k § 7 zákona), jsou náklady spojené s dokončením propojeného datového fondu orgánů veřejné moci a veřejného datového fondu.

Tyto náklady budou muset vynaložit správci příslušných kapitol státního rozpočtu v rámci naplnění cílů 5.9 a 5.10 *Vládního programu digitalizace České republiky 2018+*, tedy i v případě, že by nebyl předložen návrh zákona. Jelikož dosud nebyl odpovědnými subjekty zpracován ani kvalifikovaný odhad nákladů na splnění obou uvedených strategických cílů definovaných vládou, přistoupili předkladatelé návrhu k vyčíslení těchto nákladů. Za základ byly použity:

- reálná stávající cena jedné transakce informačního systému základních registrů,
- kvalifikovaný odhad nárůstu transakcí informačního systému základních registrů a eGON Service Bus v kompletním propojeném datovém fondu, a
- příslušný dokument Ministerstva vnitra „*Přehled obvyklých cen ICT prací*“ aplikovaných ve veřejné správě. Náklady tak vychází z reálných cen dodávek produktů a služeb ICT tak, jak jsou dnes definovány existujícími smluvními vztahy.

První částí nákladů, viz sloupek 4 následující tabulky, nezbytných k naplnění cílů 5.9 a 5.19 *Vládního programu digitalizace České republiky 2018+* je dokončení eGON Service Bus, tedy další součásti informačního systému základních registrů, která zajišťuje:

- výměnu oprávněných údajů mezi agendami prostřednictvím agendového informačního systému veřejné správy („AISVS“);
- přístup ke službám informačního systému základních registrů nutným k realizaci výměny údajů mezi AISVS;
- realizaci dotazů jménem subjektu údajů;
- vynucování definovaných schémat dotazů a odpovědí; a
- vytváření a udržování auditní stopy o veškeré výměně údajů a nepopiratelnost předání nebo sdílení určitých údajů.

Tabulka 2: Náklady na zajištění funkcionalit Propojeného datového fondu (zákon č. 111/2009 Sb.)

Náklady na straně orgánů ústřední státní správy				
	náklady na AISVS (§7) (tis. Kč)	náklady na AISVS (§ 11) (tis. Kč)	náklady na eGON Service Bus (tis. Kč)	Celkem (tis. Kč)
Rok 1	-	-	210.000	210.000
Rok 2	355.000	177.500	70.000	602.500
Rok 3	355.000	177.500	70.000	602.500
Rok 4	355.000	177.500	-	532.500
Rok 5	355.000	177.500	-	532.500
Celkem	1.420.000	710.000	350.000	2.480.000

Další náklady budou mít dopad na jednotlivé správce AISVS, a to nezbytnou úpravou ISVS, resp. i vytvořením nezbytných služeb, umožňujících komunikaci s informačním

systemem základních registrů s využitím služeb eGON Service Bus. Tyto náklady jsou vyčísleny v sloupcích 2 a 3 výše uvedené tabulky.

Všechny identifikované náklady jsou navíc rozloženy v 5 letech následujících od nabytí účinnosti navrhovaného zákona. Skutečné rozpočtování těchto nákladů je navíc plně v gesci vlády, neboť je přímo odvislé od zákonem předjímaného nařízení vlády k harmonogramu a technickému způsobu provedení postupné digitalizace.

Dílčí náklady také dopadnou na správce agend v rámci vytvoření katalogu služeb, resp. k doplnění ohlášení agend o úkony z moci úřední. Tyto provozní náklady jsou *de facto* pouze rozšířením povinností pro ohlašovatele agend dle § 51 odst. 5 písm. d) zákona č. 111/2009 Sb. a vzhledem k cílům, definovaným *Vládním programem digitalizace České republiky 2018+*, budou tyto nové povinnosti muset ohlašovatelé agend zabezpečit i v případě, že by nebyl předložen návrh zákona.

Proti všem těmto nákladům stojí prokazatelné úspory jak snížením administrativní náročnosti na straně uživatelů služeb, tak i na straně státu (zrušení nutnosti vyžadovat opakovaně již jednou poskytnutá data, provádět jejich verifikaci a ověření validity, vést jejich duplicitní evidenci i výrazné zkrácení délky správních řízení aj.). Zároveň dojde ke zjednodušení celého procesu veřejné správy a komunikace mezi občanem (resp. uživatelem služby) a státem (resp. orgánem veřejné moci).

Popis, výčet, kalkulace a podrobný rozpad nákladů spojených se schválením tohoto návrhu zákona jsou uvedeny v samostatné Zprávě o hodnocení dopadů navrhované regulace (RIA), která vzhledem k formě předkládaného návrhu není povinnou součástí předkládaného návrhu. Přestože se nejedná o povinnost, předkladatelé jsou připraveni v případě potřeby Zprávu o hodnocení dopadů navrhované regulace k návrhu doplnit.

Z výše uvedených důvodů se předpokládá pozitivní dopad na podnikatelské prostředí České republiky. Návrh zákona nemá dopady sociálního charakteru, s výjimkou níže uvedených pozitivních dopadů na osoby se zdravotním postižením či jinak znevýhodněné osoby (např. senioři).

H) Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nebude mít negativní dopad ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů dotčených fyzických osob. Naopak přijetím návrhu dojde k výraznému systémovému posílení role subjektu údajů a zvýšení veřejné kontroly nakládání s poskytnutými osobními i dalšími údaji ze strany subjektu údajů v souladu s platnou právní úpravou⁴.

I) Zhodnocení korupčních rizik

Návrh výrazným způsobem systémově eliminuje korupční rizika, neboť proces digitalizace služeb je jedním z nejúčinnějších systémových nástrojů v boji proti korupci.

Standardizace výkonu konkrétních agend veřejné správy s využitím nástrojů ICT umožní zásadní posílení transparentnosti, ale také rychlou identifikaci vzniku korupčního jednání. To rovněž umožní efektivnější plánování, řízení a centralizaci celého procesu vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Digitalizace rovněž umožňuje nastavení standardů výkonu konkrétní digitální služby a tím i včasné identifikace případných korupčních rizik, a to zejména v případě odchylky od takto stanoveného standardu zaznamenané při uskutečňování digitální služby.

J) Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopad na bezpečnost nebo obranu státu. Výjimky z působnosti zákona pro bezpečnostní sbory a bezpečnostní služby státu jsou definovány, výjimky stanovené jinými zákony jsou a budou zachovány.

1.4 Zhodnocení platné právní úpravy

Návrh vychází z dosavadní praxe při elektronizaci a digitalizaci agend veřejné správy.

Jednání veřejné správy obecně upravují správně-procesní právní předpisy a agendové právní předpisy. U obecných správně-procesních předpisů, které stanovují obecné procesy a správní či jiné postupy orgánů veřejné moci, práva a povinnosti účastníků i výkon působnosti jednotlivých orgánů v daných agendách, patří například zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a další.

Na úrovni jednotlivých agend veřejné správy pak konkrétní výkon veřejné správy včetně odchylek od obecně aplikovatelných správně-procesních principů stanovují jednotlivé agendové zákony.

Dále jsou pro problematiku digitálních služeb obecně klíčové i určité odvětvové právní předpisy, jako jsou například zákon č. 480/2004 Sb., zákon o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, a další.

V těchto předpisech jsou již dnes nastaveny procesy elektronické výměny údajů či služby nebo stávající služby, které by se měly stát digitální službou podle předloženého návrhu zákona. Návrh zákona se sice primárně dotýká fungování veřejné správy, ale jeho základní práva a přínosy jsou využitelné i v rámci komerčního sektoru.

Co se týče zapisování údajů do registru práv a povinností, tak zde je právním rámcem již zmíněný zákon č. 111/2009 Sb., který stanovuje povinnost editorů referenčních údajů při jejich změně v základních registrech zapsat údaje o rozhodnutí vedoucím ke změně referenčních údajů do registru práv a povinností. Registr práv a povinností by se ale měl stát autoritativním zdrojem údajů i o dalších skutečnostech, a to buď při změně autoritativních údajů, tak na základě žádosti subjektu údajů.

1.5 Shrnutí základních zásad navrhované právní úpravy a nejdůležitějších změn

Navrhovaná právní úprava zakotvuje následující principy a změny:

1. definuje, co je to digitální služba a zavádí další obecně použitelné definice;
2. zakotvuje obecné právo každé fyzické i právnické osoby zapsané v příslušném základním registru na to, aby jí byla poskytnuta digitální služba a odpovídající povinnost orgánu veřejné moci takovou službu poskytnout;
3. udává základní podmínky pro poskytnutí digitální služby;
4. definuje základní práva a povinnosti při poskytování digitální služby a v souvislosti s poskytováním údajů prostřednictvím takové služby;
5. zakotvuje právo na osvědčení digitálního úkonu orgánem veřejné moci;
6. zakotvuje ekvivalent úředně ověřeného podpisu v digitální podobě, a to se shodnou zárukou právní i materiální důvěryhodnosti;
7. zakotvuje obecnou povinnost sdílet údaje, pokud je již má k dispozici veřejná správa v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci, a to formou digitální služby;
8. za stanovených podmínek zakotvuje právo na zápis práva, povinnosti nebo právní skutečnosti osoby do registru práv a povinností;
9. zakotvuje právo subjektu údajů nedokládat údaje evidované v informačních systémech veřejné správy, pokud jsou poskytovány digitální službou, resp. zakazuje požadování takových údajů či jejich doložení;
10. zakotvuje právo na zápis kontaktního údaje uživatel služby pro zasílání informací v rozsahu dle zákona (např. o zániku platnosti dokladu, změně údajů atd.) do registru osob nebo registru obyvatel; a
11. zakotvuje právo na digitální službu otevřeném strojově čitelném formátu bez závislosti na platformě či technologii.

Zákon respektuje zásady digitální agendy a zásady digitálně přívětivé legislativy podle evropského i národního principu digitálně přívětivé legislativy.

Návrh zákona konkrétně stanoví tyto zásady, principy a práva:

I. zásady a principy týkající se digitálních služeb

1. právo fyzických a právnických osob na poskytnutí služeb orgány veřejné moci při výkonu jejich působnosti;
2. služby orgánů veřejné moci a služby dalších poskytovatelů služeb se poskytují přednostně v elektronické podobě jako digitální služby;
3. zásada poskytnutí digitální služby: uživatel služby má právo na poskytnutí digitální služby, která je uvedena v katalogu služeb; a
4. orgán veřejné moci má za stanovených podmínek povinnost digitální službu poskytnout a přirozeně nese důkazní břemeno o tom, že digitální službu poskytnout nemohl.

II. zásady a principy týkající se digitálních úkonů (právního jednání) uživatelů služby

1. zásada autenticity digitálního jednání: uživatel služby má právo osvědčit svou vůli v právním jednání činěném prostřednictvím (i) digitální služby osobně na kontaktním místě veřejné správy, (ii) veřejné datové sítě dokumentem opatřeným uznávaným elektronickým podpisem nebo uznávanou elektronickou pečeti jednající osoby – uživatele služby, (iii) informačního systému zajišťujícím důvěryhodnou identifikaci, autentizaci a autorizaci jednající osoby podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES (dále jen „nařízení eIDAS“), (iv) informačního systému datových schránek nebo (v) jiným způsobem upraveným ve zvláštním právním předpisu (např. v úseku daní a poplatků); a
2. zásada digitální formy úředně ověřeného podpisu: stanoví-li právní předpis požadavek úředního ověření podpisu, lze jej nahradit elektronickým způsobem podpisu v rámci digitální služby a vyhotovit tak elektronický dokument s úředně ověřeným podpisem jako originál bez nutnosti následné autorizované konverze.

III. zásady a principy dalších práv uživatelů (digitálních) služeb

1. právo poskytnout údaje pouze jednou: uživatel služby má právo, aby po něm orgány veřejné moci nevyžadovaly údaje, které jsou jim dostupné v některém z informačních systémů veřejné správy (propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci) a týkají se uživatele služby a jeho práv a povinností nebo se týkají jiné osoby a jejich práv a povinností, kterou uživatel služby zastupuje;
2. právo zmocnění ke sdílení: uživatel služby má právo dát orgánu veřejné moci nebo dalšímu poskytovateli služeb souhlas se sdílením údajů o sobě a o svých právech a povinnostech nebo o jiné osobě a jejich právech a povinnostech, kterou uživatel služby zastupuje a toto právo může kdykoliv odvolat;
3. právo na zápis do registru práv a povinností: uživatel služby má právo na zápis práva nebo povinnosti nebo právní skutečnosti vyplývající z úkonu orgánu veřejné moci uvedeného v katalogu služeb do registru práv a povinností na základě vlastního rozhodnutí, pokud není zápis proveden na základě právního předpisu. Takový údaj se stane referenčním a musí být využíván orgány veřejné moci. Tímto způsobem lze dokládat a dokazovat skutečnosti;
4. právo na osvědčení právního jednání: uživatel služby má právo, aby mu orgán veřejné moci na žádost kdykoli poskytl záznam o digitálním právním jednání, který bude sám o sobě důvěryhodný;
5. právo na informace: uživatel služby má právo přistupovat k informacím v informačním systému veřejné správy, které se ho přímo týkají; končí-li platnost dokladu, průkazu, osvědčení nebo jiné veřejné listiny, nebo zaniká-li uživateli služby právo či povinnost založená rozhodnutím, má uživatel služby právo na včasné zaslání informace o takové skutečnosti; a
6. právo na technologickou neutralitu: uživatel má právo na přístup k digitální službě bez závislosti na konkrétní platformě či technologii.

2. Zhodnocení souladu návrhu právního předpisu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky

Předkládaný návrh zákona je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Do právního řádu zavádí obecně použitelné právo uživatele na poskytnutí digitální služby a povinnost orgánů veřejné moci takovou digitální službu poskytovat. Zákon nezakládá nepřiměřenou regulaci, neboť je koncipován jako obecný předpis stanovující obecné právo na digitální službu. Zákon je v souladu s ostatními právními předpisy, kdy pouze definuje obecné podmínky pro výkon práva ve vztazích mezi orgánem veřejné moci a uživatelem služby, aniž by jakkoliv omezoval rovné postavení účastníků takových vztahů.

3. Zhodnocení souladu návrhu právního předpisu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z jejího členství v Evropské unii

Předmětné problematiky se nepřímo dotýká celá řada předpisů Evropské unie.

Na obecné úrovni jde zejména o nařízení eIDAS, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2102 ze dne 26. října 2016 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru a další. Dále je úprava jednotlivých dílčích aspektů předmětu úpravy zákona řešena v rámci jednotlivých odvětvových předpisů, které již dnes stanovují podmínky jednotného trhu, nebo dokonce i podmínky celoevropské výměny informací a údajů, jako jsou Nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství, Nařízení Komise (ES) č. 1205/2008 ze dne 3. prosince 2008, kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES týkající se metadat, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, Směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností, ale třeba i Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/644 ze dne 18. dubna 2018 o službách přeshraničního dodávání balíků, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 808/2004 ze dne 21. dubna 2004 o statistice Společenství o informační společnosti, Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti apod.

V rámci Evropské unie jsou již některé služby obecně budovány jako primárně digitální, a to např. elektronická výměna údajů o odborné kvalifikaci, výměna údajů o identitě a elektronické identifikaci, ale třeba i elektronické mimosoudní řešení sporů k ochraně spotřebitele.

Zákon *de facto* určuje základní podmínky digitálních služeb včetně služeb interoperability, a to u služeb, kde se jedná o interoperabilitu na základě žádosti subjektu údajů nebo na základě právního předpisu (výměna údajů o daních právnických subjektů, výměna údajů v sociálním zabezpečení, výměna údajů ve zdravotnictví apod.). Zákon je tedy plně v souladu

s právními předpisy EU a podporuje jejich aplikaci a výkon interoperabilních služeb tím, že služby interoperability zařazuje pod digitální služby podle návrhu zákona.

3.1 Zhodnocení, zda návrh právního předpisu není technickým předpisem podléhajícím oznamovací povinnosti

Tento zákon není technickým předpisem vyžadujícím notifikaci Evropské unii a neupravuje žádnou oblast, které se povinnost notifikace dotýká.

4. Zhodnocení souladu návrhu právního předpisu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Problematika upravená zákonem není upravena přímo žádnou mezinárodní smlouvou či obdobným závazkem.

Určité oblasti, kde se očekává zřízení a poskytování digitálních služeb, jsou upravovány specifickými závazky České republiky, například Mezinárodní úmluvou o právech osob se zdravotním postižením (povinnost mít digitální službu přístupnou), nebo mezinárodní smlouvou k patentovému právu (úkony v rámci elektronických řízení budou digitální službou).

Vzhledem k tomu, že tento zákon dává obecně právo na poskytnutí digitální služby, přičemž nezavrhuje ani poskytování služby nedigitální metodou, nijak neomezuje ani neupravuje dosavadní plnění závazků České republiky vyplývajících z mezinárodních smluv.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad návrhu právního předpisu na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Viz bod 1.3 písm. G) výše.

6. Předpokládaný dopad návrhu právního předpisu

6.1 Dopad na práva a povinnosti fyzických a právnických osob

Zcela zásadním způsobem se mění rozsah práv fyzických a právnických osob nově v postavení subjektů, kterým bude svědčit právo na poskytnutí digitální služby. To značně rozšiřuje použitelnost elektronických služeb nejen v rámci veřejné správy, ale i v určitých segmentech soukromoprávních vztahů.

Fyzická a právnická osoba je v rámci tohoto návrhu zákona ve dvou hlavních rolích:

1. Jako uživatel digitální služby: může využívat službu i v digitální podobě, a to za podmínek stanovených zákonem; a
2. Jako subjekt údajů, které jsou sdíleny prostřednictvím digitální služby: na základě souhlasu se sdílí, resp. se poskytnou, údaje o uživateli služby a o jeho právech a povinnostech vedených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci, nestanoví-li právo nebo povinnost tyto údaje sdílet již jiný právní předpis.

Pro každou z těchto rolí platí poněkud odlišné principy dopadů a přínosů.

Fyzická či právnická osoba jako uživatel služby podle navrhovaného zákona dostane právo na poskytnutí služby i digitální formou, které bude odpovídat párové povinnosti orgánů veřejné moci.

V rámci činnosti orgánů veřejné moci pak bude mít uživatel služby výhodnější postavení než doposud, neboť bude nastolen obecný princip, že jednou uchované údaje, které má veřejná správa k dispozici, nebude muset uživatel služby dokládat znovu.

Zákon bude mít pozitivní dopad na fyzické a právnické osoby, jelikož jim přináší nová práva a omezí povinnosti dokládání skutečností, o kterých veřejná správa již údaj vede, či které lze získat ze záznamů v základních registrech.

6.2 Dopad na podnikatelské prostředí České republiky

Návrh zákona bude mít jednoznačně pozitivní dopad na podnikatelské prostředí.

Podnikající fyzické i právnické osoby budou moci využít práva na poskytnutí digitální služby, což se jeví jako vhodné zejména u získávání potřebných povolení a průběžné související agendy v rámci podnikání a využívání údajů, které se výše uvedeného i samotných osob týkají.

6.3 Zhodnocení, zda návrhem právního předpisu není zakládána veřejná podpora

Návrh právního předpisu upravuje obecně právo na poskytnutí jinak poskytovaných služeb i digitální formou. Nijak nezasahuje do podpory subjektů a nevytváří veřejnou podporu.

6.4 Sociální dopad, včetně dopadu na specifické skupiny obyvatel, především na osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Návrh zákona nemá dopady sociálního charakteru, s výjimkou níže uvedených dopadů na osoby se zdravotním postižením či jinak znevýhodněné osoby (např. senioři).

Pro osoby se zdravotním postižením, či osoby jinak znevýhodněné, je v řadě případů elektronická komunikace lepší formou než nutnost fyzických cest na úřady či jinam, které bývají spojeny s následným překonáváním fyzických či jiných bariér. Vzhledem k určité komunikační, informační a fyzické bariéře je přístupná elektronická komunikace pro tyto osoby efektivnější a také jim zaručuje vyšší právní jistotu při jejich jednání.

Tento návrh zákona má jednoznačně pozitivní dopad na práva osob se zdravotním postižením, či osob jinak znevýhodněným, a respektuje a realizuje obecný přístup povinností a práv vykonávaných na rovnoprávném základě.

6.5 Dopad na rovnost mužů a žen

Návrh nemá dopady na rovnost mužů a žen.

6.6 Dopad na životní prostředí

Návrh zákona nemá přímý dopad na životní prostředí.

Nepřímo lze však konstatovat očekávané pozitivní dopady spočívající v digitalizaci a omezení využívání listinných podkladů a dokumentů a potřeby komunikovat s využitím jen těžko recyklovatelných prostředků.

6.7 Dopad na ochranu práv dětí

Návrh nemá dopad na ochranu práv dítěte.

6.8 Dopad na bezpečnost nebo obranu státu

Návrh nemá negativní dopady na bezpečnost a obranu státu.

Návrh zákona umožňuje výjimky neposkytnutí digitální služby z důvodů možného ohrožení bezpečnosti či obrany České republiky a zároveň zakotvuje plné vynětí úkonů prováděných zpravodajskými službami vůči uživatelům služeb nebo úkonů uživatelů služeb vůči zpravodajským službám.

Oproti tomu v určitých případech, jako jsou trestní řízení, řízení soudů apod. dojde aplikací tohoto zákona ke zvýšení efektivity rozhodování a výkonu rozhodnutí a ke snížení administrativní a procesní zátěže.

6.9 Dopad ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Při využívání a poskytování digitálních služeb jsou podle tohoto zákona, ale i podle dalších právních předpisů, zajištěny principy ochrany soukromí a ochrany osobních údajů a plně informovanosti uživatelů služeb v pozici subjektů údajů.

Předjímané sdílení údajů orgány veřejné moci o uživateli služeb a o jeho právech a povinnostech vedených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci nebude mít negativní dopad na ochranu osobních údajů uživatele služby v pozici subjektu údajů, neboť propojený datový fond orgánů veřejné moci ve své podstatě umožňuje jejich lepší ochranu (např. auditovatelností jednotlivých úkonů zpracování), snižuje riziko osobního selhání jednotlivců, která by mohlo vést k úniku předmětných osobních údajů, a zároveň ve své podstatě naplní zásadu minimalizace údajů, když jejich zpracování bude z podstaty přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelu, pro který jsou zpracovávány.

Veškerá další a související práva uživatele služeb a povinnosti orgánu veřejné moci, popřípadě i soukromoprávního subjektu, jemuž byl eventuálně souhlas udělen, vyplývají nejen ze zákona, ale i z obecného nařízení o ochraně osobních údajů.

Uživatel služby má podle zákona dále například právo na informování o svých údajích a o nakládání s nimi, a to obdobně, jako je tomu u referenčních údajů vedených v základních registrech.

Zákon počítá i s přímou aplikací práva na informování subjektu, práva na výmaz údajů a práva na poskytnutí informací o činnostech zpracování osobních údajů, jak jsou definována v rámci obecného nařízení o ochraně osobních údajů, pochopitelně s výjimkami definovanými jiným právním předpisem tam, kde taková práva nejsou obecně uplatnitelná (třeba nelze aplikovat právo na výmaz u daňového subjektu ze systému orgánů finanční správy apod.).

Zákon tedy plně zohledňuje principy soukromí a ochrany osobních údajů a nemá na tuto oblast negativní dopad. Naopak v řadě případů bude mít na ochranu osobních údajů dopad pozitivní, a to např. omezením nutnosti subjektu údajů opakovaně dokládat tytéž údaje a skutečnosti nedůvěryhodnými formami.

7. Zhodnocení korupčních rizik návrhu právního předpisu

1. Přiměřenost

Zákon je ze své podstaty přiměřenou regulací práva na poskytnutí služby ve srovnatelné či vyšší kvalitě formou digitální služby; znamená zprůhlednění postavení uživatelů služby ve vztazích s veřejnou správou a snížení zátěže jak v jejich prospěch, tak ve prospěch orgánů veřejné moci.

2. Jednoznačnost

Návrh zákona je jednoznačný v posílení práv uživatelů služeb v souvislosti s digitálními službami.

3. Standardnost

Návrh zákona nespecifikuje konkrétní podrobnosti poskytování digitálních služeb, ale zavádí požadavek jejich zpřístupnění bez závislosti na konkrétní platformě či technologii.

4. Kontrolovatelnost rozhodnutí

Samotná digitální služba není formou rozhodnutí, ale je pouze prostředkem vedoucím k rozhodování podle jiných právních předpisů.

O právu na digitální službu nelze v případě zákonem stanovených podmínek pochybovat, a pokud služba není jako digitální služba poskytnuta a její neposkytnutí by porušovalo práva podle tohoto zákona, má uživatel služby, jehož právu nebylo vyhověno, přirozeně právo na soudní přezkum a na domáhání se svého práva na digitální službu. S kontrolou rozhodování souvisí i možnost, aby se z rozhodnutí či z jiného úkonu stal údaj zapsaný v příslušném základním registru, aby se tedy skutečnost, jež je prezentována takovým údajem, nemusela osvědčit, neboť se stane referenčním údajem. Tento postup zásadním způsobem zvýší transparentnost a vymahatelnost rozhodování a zjednoduší dokládání výsledků rozhodování orgánů veřejné moci.

5. Odpovědnost

Zákon přenáší odpovědnost za využití a důvěru v údaje poskytované nejen na orgány veřejné moci a zbavuje tak ve velké míře odpovědnosti uživatele služby, což je plně v souladu s principem proporcionality a snižování administrativní zátěže.

Obecné právo na poskytnutí digitální služby přenáší odpovědnost za řádné naplnění práva na poskytovatele digitálních služeb, kteří takovou odpovědnost již dnes *de facto* mají (viz legislativa k informačním systémům veřejné správy).

6. Opravné prostředky

Lze využít všech druhů opravných prostředků jak při vymáhání práv po orgánech veřejné moci, tak i třeba soudním domáháním se práva na digitální službu. V rámci veřejné správy je neposkytnutí digitální služby charakterizované jako nesprávný úřední postup či diskriminace, se všemi důsledky z toho plynoucími.

Na obecné úrovni pak lze považovat neposkytnutí digitální služby za nesplnění nároku na právo subjektu, takže zejména v rámci veřejné správy je příslušným orgánem k reakci také Kancelář veřejného ochránce práv.

7. Transparentnost

Poskytování digitální služby je zcela transparentní.

Poskytování údajů a služeb podle tohoto zákona zvýší transparentnost rozhodování orgánů veřejné moci a zvýší míru zapojení uživatelů služeb do procesů rozhodování a zmenší potenciál možných chyb.

8. Zhodnocení navrhované právní úpravy z pohledu digitalizace veřejné správy a digitální agendy

8.1 Zhodnocení souladu s principy veřejné správy a eGovernmentu

Zákon *de facto* provádí některé základní principy eGovernmentu a veřejné správy, jak byly stanoveny v materiálu vlády České republiky se zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy a s „Akčním plánem EU pro eGovernment 2016-2020“. Jde zejména o principy *digital by default*, *only once* nebo *accessibility*.

Je zajištěn princip rovnosti uživatelů služeb (právo je pro každého a nelze ho ignorovat a službu neposkytnout) i orgánů veřejné moci (je stanoven okruh povinných poskytovatelů) služeb. Digitální služby jsou realizovatelné, neboť veřejná správa má za povinnost navenek primárně komunikovat elektronicky a využívat elektronických zpracovávaných údajů a elektronických služeb a informačních činností v informačních systémech veřejné správy. Poskytnutí digitální služby na základě zákona i v případech, kdy to nyní není vysloveně stanoveno zvláštním právním předpisem, pouze navazuje na takové principy, jako je úplné elektronické podání, elektronizace spisové služby, elektronická komunikace prostřednictvím datových schránek, služby poskytované portálem veřejné správy apod.

8.2 Zhodnocení souladu s právem na poskytnutí digitální služby

Zákon sám definuje právo na digitální službu, tato kapitola důvodové zprávy u všech dalších právních předpisů má reflektovat zhodnocení souladu s tímto obecným právem, bude-li tento zákon přijat.

8.3 Zhodnocení souladu se zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy (DPL)

Zákon patří k jedněm z prvních, u kterých bylo provedeno zhodnocení se zásadami pro tvorbu digitálně přívětivé legislativy.

Vzhledem k tomu, že tento zákon má naplňovat princip DPL v praxi, je zhodnocení jeho souladu nestandardní, neboť sám má být standardem pro právní úpravy.

Zásada 1: Budování přednostně digitálních služeb (princip *digital by default*)

Zákon provádí tuto zásadu: zákon definuje a provádí tuto obecnou zásadu.

Zásada 2: Maximální opakovatelnost a znovupoužitelnost údajů a služeb (princip *only once*)

Zákon provádí tuto zásadu: zákon sám zakotvuje tento princip právem uživatele služby poskytnout údaje pouze jednou a povinností orgánu veřejné moci údaje, které jsou vedeny v informačním systému veřejné správy, sdílet formou digitální služby a po uživateli služby je, ani jejich doložení, nevyžadovat.

Zásada 3: Budování služeb přístupných a použitelných pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením (princip *governance accessibility*)

Zákon neprovádí tuto zásadu: není výslovně upraveno, neboť v době příprav návrhu zákona byla přijata odpovídající právní úprava provádějící do českého práva principy právních předpisů EU.

Zásada 4: Sdílené služby veřejné správy

Zákon částečně provádí tuto zásadu: sdílené služby jsou definovány obecně v zákoně o informačních systémech veřejné správy. Zákon rozpracovává a definuje podmínky pro jejich využití, a to na základě některých práv uživatele služby (zejména práva na sdílení údajů) a dále stanovuje některé principy a parametry pro digitální sdílené služby státu.

Zásada 5: Konsolidace a propojování informačních systémů veřejné správy

Zákon stanovuje, že sdílením údajů je činnost orgánu veřejné moci spočívající ve využívání i propojování informačních systémů veřejné správy. Zákon však sám nijak nestanovuje, jakým způsobem má správce informačního systému zajistit to, aby jím poskytované služby řádně fungovaly, pouze definuje určité parametry pro jejich poskytování. Zákon tedy nijak neupravuje topologie informačních systémů a jejich komponent.

Zásada 6: Mezinárodní interoperabilita - budování služeb propojitelných a využitelných v evropském prostoru

Zákon je v souladu: ze zákona vyplývá, že interoperabilita je vždy digitální službou, tedy se na ní vztahují obecné podmínky, jako je vázání na referenční identitu v základních registrech apod.

Zásada 7: Ochrana osobních údajů v míře umožňující kvalitní služby (princip nařízení o ochraně osobních údajů)

Zákon je plně v souladu: zákon sám zakotvuje některé principy ochrany osobních údajů i na digitální služby, včetně informovanosti subjektu o jeho údajích a o jejich využívání, či práva na odvolání souhlasu se sdílením či práva na výmaz v případech, kdy je to přípustné.

Zákon respektuje ochranu osobních údajů, avšak nereaguje na možné související a dříve známé problémy (např. eventuální nedodržení základních principů zpracování osobních údajů při pořizování výpisů ze základních registrů).

Zásada 8: Otevřenost a transparentnost včetně otevřených dat a služeb (princip *open government*)

Zákon je v souladu: zákon přiznává právo na poskytnutí digitální služby každému uživateli služby, a to pouze s určitými jasně stanovenými výjimkami.

Poskytování digitálních služeb se řídí principy transparentnosti, a to jak při samotném poskytování, tak i při poskytování údajů uživateli služby o službách, o jeho údajích a o využití takových údajů.

Zákon nikterak neomezuje otevřenost a transparentnost.

Zásada 9: Technologická neutralita

Zákon respektuje tuto zásadu: zákon sám nestanovuje technické prostředky pro využívání digitální služby, zavádí však povinnost orgánu veřejné moci zpřístupnit digitální službu bez závislosti na konkrétní platformě či technologii.

Zákon v některých případech stanovuje určité technické prostředky pro poskytování digitální služby, vždy jsou to ale prostředky spravované státem či jiným důvěryhodným subjektem, u nichž je zaručena technologická neutralita.

Digitální služba je z principu nezávislá na koncové technologii a v souladu s dalšími právními předpisy ohledně informačních systémů musí být neutralita a nezávislost na dalších technologiích zajištěna i pro uživatele služby.

Zásada 10: Uživatelská přívětivost

Zákon částečně provádí tuto zásadu: ze zákona vyplývá, že digitální služba má být poskytována v otevřeném strojově čitelném formátu tak, aby byla využitelná a použitelná pro každého uživatele služby.

I když sám zákon přímo přívětivost nestanovuje, je nutno tuto zásadu respektovat, aby byly splněny všechny podmínky stanovené tímto zákonem.

8.4 Zhodnocení souladu s Informační koncepcí České republiky a Národním architektonickým plánem eGovernmentu

Zákon ve své podstatě provádí některé principy stanovené v Národní informační koncepci vytvářené vládou na základě zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zároveň plně respektuje architekturu a koncepci eGovernmentu.

Národní architektonický plán již v sobě obsahuje segment sdílených služeb koncipovaný *de facto* jako digitální služby podle tohoto zákona, přičemž orgánům veřejné moci, které jsou správci informačních systémů veřejné správy obsahujících autoritativní údaje, a tedy budou poskytovateli digitálních služeb, stanovuje architektonické a realizační povinnosti. S účinností zákona se stane princip poskytování digitální služby součástí GEA architektury a bude v rámci architektonických plánů eGovernmentu dále rozpracován.

8.5 Zhodnocení s agendovým modelem veřejné správy

Zákon počítá s poskytováním digitálních služeb v rámci výkonu agend veřejné správy, a to jak agendy informačních činností a služeb informačních systémů veřejné správy,

tak agendy základních registrů, pochopitelně ale především v jednotlivých agendách veřejné správy.

Zákon je plně v souladu s agendovým modelem. Je dokonce na řádném fungování agendového modelu podle ohlášení agend v registru práv a povinností přímo závislý. Pro realizaci zákona ve vztahu ke sdílení údajů o subjektech práva bude nutné dodržet, dosud systematicky nevyžadované povinnosti stanovené zejména zákonem o základních registrech, včetně řádného ohlášení všech částí ohlášení agend v registru práv a povinností, k tomu dosud v řadě případů nedošlo.

9. Odůvodnění odchylky v postupu projednání návrhu právního předpisu

Zákon se předkládá jako poslanecký návrh zákona se shodou většiny poslaneckých klubů a stran.

Vzhledem k tomu, že zákon je obecným předpisem, nebylo možno určit jediného gestora a garanta a je tedy předkládán jako poslanecká iniciativa.

10. Konzultace a projednávání

Návrh zákona byl konzultován a projednáván následovně:

- Návrh zákona o právu na digitální služby byl průběžně konzultován a projednáván se zástupci politických subjektů zastoupených v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Pod gescí předsedy Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj PSP ČR se uskutečnilo již 7 pracovních jednání se zástupci všech poslaneckých klubů zastoupených v Poslanecké sněmovně, zaměřená výhradně na přípravu a projednání Návrhu zákona o právu na digitální služby (19. září 2018, 14. října 2018, 1. listopadu 2018). Kluby byly na těchto jednáních zastoupeny poslanci, kteří jsou zároveň odbornými gestory problematiky veřejné správy a její digitalizace nebo se dané problematice aktivně věnují. Přípravě a projednávání návrhu zákona se účastnili PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D., Ondřej Profant (Česká pirátská strana), Mgr. Barbora Kořanová, Robert Králíček, prof. MUDr. Rostislav Vyzula, CSc., Ing. Adam Kalous (ANO 2011), Ing. Zbyněk Stanjura, Marek Benda, Mgr. Martin Kupka (ODS), MUDr. Jiří Běhounek, Jan Birke (ČSSD), Ing. Vladimír Koníček (KSCM), Ing. Věra Kovářová (STAN), Ing. Marian Jurečka (KDU-ČSL), Ing. Pavel Jelínek, Ph.D (SPD) a Mgr. Helena Langšádlová (TOP 09). Průběžně byly za jednotlivé poslanecké kluby uplatněny k návrhu připomínky. K návrhu uplatnily konkrétní připomínky poslanecké kluby ANO 2011, ODS a České Pirátské strany. Ostatní poslanecké kluby k návrhu neuplatnily žádné připomínky. Uplatněné připomínky byly v převážné míře akceptovány a do návrhu zapracovány. Vypořádání připomínek se uskutečnilo v rámci jednoho z uvedených jednání a na samostatných jednáních s autory připomínek. Jednání se dále zúčastnili zmocněnec vlády pro digitalizaci a ICT Ing. Vladimír Dzurilla, Digitální šampion ČR Ing. Ondřej Felix, ředitel odboru Hlavního architekta MV Ing. Petr Kuchař, Ing. Michal Bláha a autoři návrhu zákona prezident ICT Unie, z.s. Mgr. Zdeněk Zajíček, Mgr. František Korbel, Ph.D., partner a jednatel HAVEL & PARTNERS s.r.o., advokátní kancelář a člen LRV.
- Návrh zákona byl déle jak 8 měsíců připravován ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Sdružením pro internetový rozvoj, Českou asociací pojišťoven, Českou bankovní asociací, Českou asociací elektronických komunikací, Asociací provozovatelů mobilních sítí, CZ.NIC, CACIO a dalšími odborníky na oblast veřejné správy a digitalizaci.

- Návrh zákona byl v průběhu července a srpna 2018 konzultován a projednáván v rámci orgánů Rady vlády pro informační společnost a jejich stálých pracovních výborů, tedy i se zástupci klíčových resortů (ministerstev), zajišťujících největší počet existujících nebo budoucích digitálních služeb:
 - dne 22. května 2018 prvotní představení návrhu členům Stálého pracovního výboru pro digitálně přívětivou legislativu RVIS;
 - dne 17. července 2018 předání návrhu zákona RVIS k připomínkám;
 - dne 3. srpna 2018 prvotní prezentace návrhu členům RVIS;
 - dne 5. září 2018 termín pro uplatnění připomínek;
 - dne 3. prosince 2018 předání druhé verze návrhu RVIS k připomínkám po zohlednění předchozích připomínek;
 - začátek roku 2019 termín pro uplatnění druhého kola připomínek, jejichž částečným vypořádáním byla pověřena advokátní kancelář HAVEL & PARTNERS s.r.o.; a
 - do konce února 2019 proběhla osobní vypořádání připomínek členů RVIS a odborů MV a jejich maximálním zohlednění v textu návrhu.
- Individuální konzultace se zástupci MV – JUDr. Jaroslav Strouhal, Mgr. Michal Herudek, JUDr. Vít Šťastný, Ing. Ondřej Felix, Ing. Petr Kuchař, Ing. Roman Vrba.
- Návrh zákona byl průběhu července a srpna konzultován a projednáván v rámci orgánů Asociace krajů a Svazu měst a obcí.
 - 21. května 2018 zasedání Komise informatiky AK ČR Jihlava;
 - 12. července 2018 AK ČR MUDr. Jiří Běhounek; a
 - 3. září 2018 Komise informatiky AK ČR Mikulov.
- zástupci politických klubů ANO 2011, ODS, PIRÁTI, SPD, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL, TOP09 a STAN uzavřeli dne 8. 3. 2019 dohodu k postupu zpracování, předložení, projednání a schválení zákona o právu na digitální služby.

11. Kontakt na zpracovatele

Zdeněk Zajíček (zdenek.zajicek@ictu.cz)

Michal Rada (kancelar.mr@gmail.com)

František Korbel (frantisek.korbel@havelpartners.cz)

C. Zvláštní část – odůvodnění jednotlivých částí návrhu zákona o právu na digitální služby

K § 1 Předmět úpravy

Stanovuje se předmět právní úpravy. Určuje se okruh subjektů, na které se zákon vztahuje, ať již jako oprávněné fyzické a právnické osoby, kterým bude digitální služba poskytována, či povinné orgány veřejné moci poskytující digitální služby při výkonu své působnosti. Orgán veřejné moci je pak potřeba zásadně chápat shodně s definicí zákona č. 111/2009 Sb., tj. orgánem veřejné moci se rozumí státní orgán, orgán územního samosprávného celku, fyzická osoba nebo orgán právnické osoby (tj. např. profesní komory i školské právnické osoby atd.), byla-li mu svěřena působnost v oblasti veřejné správy.

K § 2 Vymezení pojmů

Stanovují se nové pojmy pro účely celého právního řádu.

V návaznosti na § 1 zákona je uživatelem služby každá fyzická osoba zapsaná v registru obyvatel nebo právnická osoba zapsaná v registru osob, která chce využívat nebo využívá digitální služby. Při vymezení pojmu bez příslušné vazby na zápis v základních registrech by právo užívat digitálních služeb mohlo svědčit nepřiměřeně širokému okruhu osob, což je s ohledem na obecnou povahu tohoto zákona nevhodné (např. pro cizineckou agendu).

Digitální službou je úkon orgánu veřejné moci vůči uživateli služby v elektronické podobě uvedený v katalogu služeb. Digitální služba je uživateli služby poskytována s využitím informačních a komunikačních technologií, a to buď prostřednictvím hardwarových nebo softwarových prostředků nebo jejich kombinace. Poskytnutí služby na kontaktním místě veřejné správy je taktéž považováno za digitální službu, a to s ohledem na funkcionalitu kontaktního místa veřejné správy (*Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál*, tzv. CzechPOINT), který plní funkci univerzálního kontaktního místa s asistentem, který je schopen na základě požadavků uživatele služby využívat digitální služby pro jeho obsluhu. Typickým modelovým případem využití digitální služby je kompletně elektronicky vyřízená žádost uživatele služby o výpis ze živnostenského rejstříku. Z pohledu uživatele služby prostá záležitost vyžaduje po orgánu veřejné moci celou řadu jednotlivých úkonů, v jejímž závěru je vydání samotného osvědčení. Na základě zákona uživatel služby obdrží daný výpis při plnění podmínek stanovených zákonem a zvláštním právním předpisem bez potřeby své fyzické přítomnosti.

Digitálním úkonem je úkon uvedený v katalogu služeb, který provádí uživatel služby vůči orgánu veřejné moci způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Stanovuje se pojem katalogu služeb. Veřejná správa dosud neumožňuje občanům získat ucelený přehled o tom, na jaké služby orgánů veřejné moci má občan právo, a to bez rozdílu zda jsou poskytovány osobně, asistovaně na kontaktních místech veřejné správy či (plně) digitálně. Zavedení katalogu služeb do právního řádu, stejně jako definování jeho obsahu, časového rámce jeho vzniku dle § 14 odst. 2 zákona a postupné digitalizace, přináší zcela zásadní změnu ve vnímání veřejných služeb a významné zvýšení transparentnosti o činnosti orgánů veřejné moci. Katalog služeb bude také základem pro návaznou implementaci zákona, tedy další digitalizaci služeb.

Autoritativní údaj je údaj vedený v informačním systému veřejné správy, který byl vytvořen rozhodováním v rámci určité agendy veřejné správy a ohlášen pro potřeby registrace

ohlašovatelem agendy do registru práv a povinností. Autoritativní údaj bude vždy vázán na subjekt práva či objekt práva a bude vždy zřejmé, jak vznikl a kdo je zodpovědný za jeho zápis.

Propojeným datovým fondem orgánů veřejné moci jsou veškeré autoritativní údaje a referenční údaje podle zákona o základních registrech, přičemž účelem propojeného datového fondu orgánů veřejné moci je maximalizovat užitek uživatele služby z možnosti sdílení údajů v něm obsažených, a to primárně v souladu s právy a povinnostmi stanovenými tímto zákonem.

Sdílením údajů je činnost orgánu veřejné moci spočívající ve využívání údajů vedených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci výhradně prostřednictvím informačního systému základních registrů, a to na základě právního předpisu nebo na základě souhlasu uživatele služby. Sdílení údajů lze tedy chápat, obdobně k zákonu o základních registrech, jako umožnění přístupu k daným údajům prostřednictvím referenčního rozhraní.

Speciálním uživatelským rozhraním se rozumí souhrn prostředků, služeb a opatření umožňující automatizované připojení informačních systémů veřejné správy a dalších informačních systémů k elektronickým aplikacím třetích stran umožňujícím vyplnění, pořízení a zpracování údajů nezbytných pro poskytnutí digitální služby orgánem veřejné moci a automatizované doplnění údajů ze strany orgánů veřejné moci z propojeného datového fondu orgánů veřejné moci. Zveřejněné speciální uživatelské rozhraní má uživatel služby právo využít vždy vedle elektronického formuláře. Změnou zákona č. 365/2000 Sb. se ukládá orgánu veřejné moci povinnost uveřejnit toto rozhraní. V opačném případě bude mít uživatel služby právo učinit digitální úkon v jakémkoliv datovém formátu (blíže § 4 odst. 3 zákona).

K § 3 Právo na digitální službu

Uživatelům služby se zakotvuje právo na poskytnutí digitální služby, pokud to nevyklučuje jiný veřejný zájem definovaný jiným právním předpisem (např. zajišťování bezpečnosti České republiky, obrany České republiky, veřejné bezpečnosti, předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů, zajišťování významného hospodářského nebo finančního zájmu České republiky anebo Evropské unie včetně měnové, rozpočtové a daňové oblasti, nebo ochrany subjektu údajů aj.), a zároveň se ukládá povinnost orgánům veřejné moci takovou službu poskytnout, a to bez dopadu na práva zaručená jinými předpisy (např. poskytování informací a svobodný přístup k informacím dle zákona č. 106/1999 Sb.).

Z podstaty povinnosti orgánu veřejné moci poskytovat digitální službu vyplývá, že orgán veřejné moci nese důkazní břemeno o tom, že nemohl digitální službu poskytnout. K ochraně práv stanovených tímto zákonem tedy přirozeně vyplývá právo uživatele služby domáhat se před příslušným orgánem svého práva na poskytnutí služby ze strany orgánu veřejné moci.

Využití moderních technologií při obsluze uživatelů služby má vést k větší efektivitě jak vynakládaných prostředků na obsluhu uživatele služby, tak také zpracování údajů souvisejících s poskytnutím služby. V každém případě však odmítnutí poskytnutí digitální služby nemůže viditelně znevýhodňovat digitální službu oproti jiným způsobům poskytnutí služby.

K § 4 Právo činit digitální úkon

Uživatel služby má právo učinit digitální úkon více způsoby, které nebudou vyvolávat pochybnosti o osobě, která takovým digitálním úkonem vůli projevuje a ani o projevu vůle samotné. Tyto způsoby můžeme rozčlenit na takové:

- (i) ve kterých vystupuje třetí nezávislá autorita osvědčující jak identifikaci osoby, tak její projev vůle. Těmito způsoby je jednak jednání prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy, kde asistent při jednání identifikuje osobu, která úkon činí, i projev její vůle. Stejně tak vystupuje třetí nezávislá autorita v případě právního jednání a právních úkonů činěných prostřednictvím vlastních datových schránek, kde opět dochází k identifikaci jednající osoby a také k ověření její vůle prostřednictvím přihlášení do datové schránky a odeslání datové zprávy, obvykle bez potřeby opatřovat takové právní jednání svým podpisem v souladu se stanoviskem pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 „k podáním činěným v elektronické podobě a k doručování elektronicky vyhotovených písemností soudem, prováděnému prostřednictvím veřejné datové sítě“;
- (ii) ve kterých nevystupuje třetí nezávislá autorita osvědčující identifikaci osoby (za takovou nelze považovat vydavatele kvalifikovaného certifikátu), jejíž projev vůle je důvěryhodně technicky zaznamenán ve spojení s digitálním dokumentem. V daném případě je k doručení digitálního dokumentu využita veřejné datová síť (např. emailová či obdobná komunikace). K doručovanému elektronickému dokumentu je pak za účelem identifikace uživatele služby nerozlučitelným způsobem připojen uznávaný elektronický podpis či uznávaná elektronické pečeť za podmínek zákona č. 297/2016 Sb.; a
- (iii) ve kterých poskytovatel služby na sebe přebírá odpovědnost za identifikaci, autentizaci a autorizaci jednající osoby a zajišťuje si tak prostřednictvím specializovaného informačního systému ověření, zda je osoba způsobilá k právnímu jednání a zda svůj projev vůle učinila způsobem, který předpokládá provozovaný informační systém. V takových případech poskytovatel služby spoléhá na jím vydané prostředky pro elektronickou identifikaci nebo spoléhá na prostředky pro elektronickou identifikaci třetích stran, které jsou pro něho v požadované úrovni záruky garancí dostatečné identifikace jednající osoby.

V případech, kdy orgán veřejné moci nezveřejní interaktivní elektronický formulář pro závazný způsob digitálních úkonů nebo speciální uživatelské rozhraní (API), pak může uživatel služby učinit digitální úkon podle své volby v souladu s tímto zákonem, a to v jakémkoli výstupním datovém formátu, který je definován zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Toto ustanovení má za účel vytvářet tlak na orgány veřejné moci, aby publikovaly interaktivní elektronické formuláře, které budou umožňovat automatizované zpracování dat, ale také budou uživatelům služby předvyplňovat údaje, které již orgány veřejné moci mají k dispozici na základě oprávnění ke sdílení dat ze zákona nebo se souhlasem uživatele služby. Povinnost vytvořit elektronické formuláře orgány veřejné moci a zaregistrovat je spolu s agendou do registru práv a povinností je přitom stanovena již od přijetí zákona o základních registrech, který nabyl účinnosti 1. července 2010. Povinnost zveřejnit speciální uživatelské rozhraní se zavádí změnou zákona č. 365/2000 Sb. navazující na návrh zákona o právu na digitální služby.

Velkým nedostatkem existujících evidencí, rejstříků a registrů, které slouží výkonu působností orgánů veřejné moci, je jejich vzájemná nekonzistence a neschopnost v reálném čase aktualizovat údaje, které se v nich vedou o osobách a jejich právech a povinnostech.

Viditelnost údajů, které jsou předvyplněny v interaktivních formulářích pro uživatele služby, umožní souběžně revizi a v případě zpochybnění i opravu všech údajů v informačních systémech veřejné správy a povedou k efektivnější, důvěryhodnější a obezřetnější správě údajů ze strany orgánů veřejné moci, která bude pod trvalou kontrolou osob, o kterých se údaje v těchto systémech vedou.

Prostřednictvím digitální služby uživatelé služby právně jednají a vyvolávají tak i právní následky. Digitální úkon (právní jednání) uživatele služby, ve kterém je možné prokazatelné zachycení jeho obsahu a jednoznačné určení jednající osoby, je z hlediska právních účinků rovnocenný právnímu jednání činěným v jiné podobě, a to v souladu s § 562 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., který stanoví zachování požadavku písemné formy, a příslušnými ustanoveními nařízení eIDAS.

Pouze z důvodu elektronické podoby dokumentu nesmí být upírány právní účinky a nesmí dojít k odmítnutí takového dokumentu jako důkazu v soudním a správním řízení.

K § 5 Právo na osvědčení digitálního úkonu

Základní vlastností informačních a komunikačních technologií je schopnost zanechávat digitální stopu o všech aktivitách, které se jejich prostřednictvím provádějí. Platí to samozřejmě i o digitálních úkonech, v důsledku jejich učinění má orgán veřejné moci přirozeně přístup k těmto údajům.

U některých druhů poskytovaných digitálních služeb však záznam o uskutečněných digitálních úkonech nemá uživatel služby k dispozici a může tak být znevýhodněn v případě pochyb, zda jím byl digitální úkon v rámci poskytované digitální služby učiněn a v jaké přesné podobě.

Zavádí se proto právo uživatele služby na poskytnutí záznamu o digitálním úkonu a zároveň povinnost poskytovatele služby za stanovených podmínek tento záznam poskytnout na žádost uživatele služby jím zvoleným způsobem, a to po dobu 10 let ode dne uskutečnění digitálního právního úkonu.

Záznam o digitálním úkonu (osvědčení) musí obsahovat vždy důvěryhodné zachycení obsahu digitálního úkonu, určení úkon činící osoby, způsob provedení úkonu, čas, ve kterém byl úkon učiněn a také adresáta digitálního úkonu. Orgán veřejné moci se může povinnosti poskytnout osvědčení zprostit v případě, že byl digitální úkon uskutečněn prostřednictvím informačního systému datových schránek, kde je osvědčení nahrazeno samotnou odeslanou datovou zprávou obsahující digitální úkon a s ní související dodejkou a doručenkou. Je na uživateli služeb, zda si v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* uloží odeslanou datovou zprávu pro další užití či nikoli.

K § 6 Právo na úřední ověření elektronického podpisu

Právní předpisy často vyžadují předložení dokumentu s úředně ověřeným podpisem jako prostředek jednoznačné identifikace osoby v konkrétním čase a ve vztahu ke konkrétnímu dokumentu. Dochází tak vlastně k vytvoření zcela nového dokumentu, ve kterém je na jedné listině (v případě více listů dochází k jejich pevnému svázání) obsah dokumentu, identifikace osoby a čas, ve kterém byl ověřený podpis na listině pořízen včetně identifikace oprávněné osoby, která ověření provedla. Podobně se tomu děje i v okamžiku, kdy byl dodatečně uznán podpis osoby za vlastní a její totožnost byla dodatečně ověřena.

Dle návrhu zákona lze ověřit jakýkoliv typ elektronického podpisu, tj. včetně jeho prosté formy. Takový přístup je zcela v souladu s nařízením eIDAS.

V případě kvalifikovaného elektronického podpisu osoby oprávněné provádět ověřování podpisu vytvořeného kvalifikovaným prostředkem a založeného na kvalifikovaném certifikátu vystaveného třetí nezávislou autoritou (certifikační autoritou) a kvalifikovaného elektronického časového razítka, které jsou připojeny na elektronický dokument, dochází v rámci elektronického dokumentu ke stejnému účinku jako v případě listiny, která je opatřena úředním ověřením podpisu. Technologicky by mělo být zaručeno, že dojde díky algoritmu převádějícího vstupní hodnotu všech tří komponent (dokument, kvalifikovaný elektronický podpis a kvalifikované elektronické časové razítko) na jeho otisk v podobě jedinečného a neopakovatelného čísla (*hash*). Jakákoliv změna jakékoli hodnoty v takto vytvořeném čísle (*hash*) je strojově rozpoznatelná a bude vykazovat oznámení o chybě, která signalizuje změnu dokumentu opatřeného kvalifikovaným elektronickým podpisem a kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem. Odhalení jakékoli změny na digitálním dokumentu je proto daleko jednodušší než v případě papírové listiny.

Pro ilustraci lze uvést i modelový případ životní situace. Uživatel služby se fyzicky dostaví před osobu oprávněnou provádět ověřování (např. notáře). Taková osoba po ztotožnění uživatele služby a poté, co od uživatele služby obdrží předmětný elektronický dokument (např. na paměťovém médiu, odkazem na cloudové úložiště atd.), na němž má být elektronický podpis ověřen, zajistí ve vlastním IT prostředí samotné elektronické podepsání uživatele služby (ať již prostřednictvím signpadu, SMS kódu či jakkoliv jinak v souladu s příslušnou právní úpravou), případně poté, co uživatel služby již připojený elektronický podpis uzná za vlastní, připojí svůj vlastní kvalifikovaný elektronický podpis a kvalifikované elektronické časové razítko. Výsledkem pak bude originální a autentický elektronický dokument ekvivalentní elektronickému dokumentu, který by vznikl autorizovanou konverzí listiny s úředně ověřeným podpisem. Pro uživatele služby je jednoznačnou výhodou při dalším využívání takového elektronického dokumentu s úředně ověřeným podpisem absence mezikroku konverze. Zavedení tohoto procesu by mělo vést k odpadnutí případné povinnosti uznat za vlastní připojený elektronický podpis tak, jak je některými orgány veřejné moci vyžadováno.

V případě záznamu kvalifikovaného poskytovatele o provedení elektronické identifikace podepisujícího uživatele služby prostřednictvím kvalifikovaného systému elektronické identifikace s úrovní záruky vysoká, opatřeným kvalifikovanou elektronickou pečeti a kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem kvalifikovaného poskytovatele, je, obdobně jako ve výše uvedeném případě, z povahy užitých prostředků zaručeno, že dojde k zaručené identifikaci ověřované osoby a technologicky zaručené nezměnitelnosti elektronického dokumentu obsahujícího podpis uživatele služeb. Takový postup předpokládá, že stát prostřednictvím svých prostředků pro elektronickou identifikaci (požaduje se vysoká úroveň záruky) zaručí, že jde právě o toho uživatele služby, který elektronický dokument podepsal. Technické provedení předjímaného nástroje zákon neřeší a nechává jej v diskreci příslušného orgánu veřejné moci. Výsledkem procesu ověřování elektronického podpisu bude opět elektronický dokument ekvivalentní elektronickému dokumentu, který by vznikl autorizovanou konverzí listiny s úředně ověřeným podpisem.

V souvislosti s výše uvedeným se pak po dohodě s příslušným gestorem, tj. s Ministerstvem vnitra, zřizuje změnou zákona č. 21/2006 Sb. tzv. centrální elektronická ověřovací kniha, jejímž správcem bude právě Ministerstvo vnitra

K § 7 Právo na sdílení údajů

Zákon dále zakotvuje právo na sdílení údajů dostupných v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci na základě právního předpisu nebo souhlasu uživatele služby. Orgány veřejné moci jsou následně povinny tyto údaje sdílet. Takový souhlas může uživatel služby dát i soukromoprávním uživatelům údajů oprávněným k přístupu do základních registrů; za tím účelem mohou soukromoprávní subjekty přistupovat k údajům a sdíleným digitálním službám.

Souhlas uživatele služby se sdílením údajů *de iure* nahradí chybějící zákonem definovanou možností orgánů veřejné moci sdílet údaje, což je dosud nejčastější argument pro odmítnutí digitální formy služby. Souhlas by měl rovněž odstranit další argument k zamítnutí sdílení údajů, kterým je povinnost mlčenlivosti orgánu veřejné moci a který by se v rozsahu uděleného souhlasu neměl uplatnit. Ministerstvo vnitra souhlas se sdílením údajů vyznačí do příslušného základního registru a vzhledem k tomu, že se bude jednat o referenční údaj, bude moci být sdílen všemi orgány veřejné moci prostřednictvím základních registrů a každý orgán veřejné moci bude moci vědět, zda uživatel služby dal souhlas se sdílením údajů i z informačního systému veřejné správy, kde jeho správu vykonává tento orgán veřejné moci.

V záznamu o vydání souhlasu se sdílením údajů bude také evidována doba, na kterou bude souhlas udělen (jednorázový pro konkrétní správní řízení, časově omezený nebo trvalý) a výčet orgánů veřejné moci, kterým má být souhlas udělen. Uživatel služby bude mít také právo kdykoli svůj souhlas se sdílením údajů odvolat a v takovém případě pro vymezený okruh údajů a orgánů veřejné moci se sdílení údajů nebude moci využívat, pokud takové sdílení údajů není zajišťováno na základě právního předpisu. Správa, využívání a archivace dat získaných v rámci uděleného souhlasu se řídí platnými právními předpisy.

Podoba souhlasu uživatele služby se sdílením údajů o sobě a o svých právech a povinnostech vedených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci uděleného orgánu veřejné moci plně odpovídá standardům ochrany osobních údajů stanovených především v obecném nařízení o ochraně osobních údajů. Uživatel služby uděluje svůj souhlas jako svobodný, konkrétní, informovaný a jednoznačný projev vůle a jako zjevné potvrzení svého svolení ke zpracování předmětných osobních údajů. Souhlas uživatele služby se poskytuje k určitému účelu zpracování a je odvolatelný. V případě odvolání souhlasu je orgán veřejné moci povinen přestat zpracovávat (osobní) údaje pro účely definované v souhlasu.

Realizace předmětného práva je jeden ze základních pilířů rozvoje eGovernmentu definovaný například i v projednávané „Národní informační koncepci České republiky“ či v konceptu „Základní registry 2.0“. Cílem dané úpravy je, aby uživatelé služby nebyli nuceni opakovaně dokládat skutečnosti, o kterých veřejná správa již ví, či které vznikly dokonce na základě rozhodnutí veřejné správy. Většina skutečností potřebných pro rozhodování veřejné správy je již evidována, a to formou autoritativních údajů v informačních systémech veřejné správy.

Souhlas uživatele služby, případně změnu souhlasu či odvolání souhlasu ke sdílení údajů podává uživatel služby ministerstvu, které jej zapíše do základních registrů. Ministerstvo zveřejní elektronický formulář k udělení a odvolání souhlasu na portálu veřejné správy.

K § 8 Právo na zápis práva nebo povinnosti

Registr práv a povinností je jedním ze základních registrů, který má kromě jiného obsahovat rozhodnutí o změně referenčních údajů. Zákon předpokládá zápis práv, povinností a právních skutečností, které se uživatele služby týkají.

Zákon o základních registrech již při svém přijetí počítal s tím, že se do registru práv a povinností, vedle oprávnění orgánů veřejné moci při výkonu jednotlivých agend, budou zapisovat také práva, povinnosti a právní skutečnosti, které se týkají fyzických a právnických osob. Ať již byly důvody orgánů veřejné moci jakékoli, k předpokládanému využití registru práv a povinností pro systematické a komplexní sdílení údajů nedošlo a jeho potenciál je tak dosud nevyužitý. Návrh zákona tedy umožňuje, aby na základě vlastního rozhodnutí mohl uživatel služby uplatnit své právo na zápis práva, povinnosti či právní skutečnosti do registru práv a povinností, pokud takový zápis není proveden na základě jiného právního předpisu.

Údajem zapisovaným do registru práv a povinností bude moci být například oprávnění k řízení motorového vozidla, oprávnění k držení zbraně, ale také dosažené vzdělání na základě vydaného vysvědčení či diplomu. Předmětné údaje pak budou moci sdílet všechny orgány veřejné moci a uživatel služby je nebude nucen prokazovat doklady, průkazy, osvědčeními nebo jinými veřejnými listinami.

Samotné právo na zápis uplatní uživatel služby prostřednictvím Ministerstva vnitra, které za tímto účelem zveřejní příslušný elektronický formulář. Příslušný orgán veřejné moci, který učinil podkladový úkon, neprodleně na základě žádosti Ministerstva vnitra osvědčí existenci práva, povinnosti nebo právní skutečnosti týkající se uživatele služby tak, aby mohl proběhnout příslušný zápis.

K § 9 Právo na prokázání skutečnosti

Zákon zavádí právo uživatele služby prokázat nebo osvědčit skutečnost: i) odkazem na referenční údaje vedené v základních registrech ii) odkazem na autoritativní údaje nebo iii) výpisem z informačního systému veřejné správy. Zároveň nemůže být uživatel služby nucen k předložení dokladu, osvědčení nebo jiné veřejné listiny nebo být trestán za nepředložení dokladu, osvědčení nebo jiné veřejné listiny, pokud údaje o jeho osobě nebo o jeho právech a povinnostech jsou dostupné v některém z informačních systémů veřejné správy a právní předpis umožňuje sdílení údajů nebo ke sdílení údajů dal uživatel služby souhlas.

Existuje-li zákonný předpoklad pro sdílení údajů v informačních systémech veřejné správy, ať již na základě zákona nebo na základě souhlasu uživatele služby, neexistuje jediný relevantní důvod, proč by neměl být uživatel služby oprávněn prokázat stav, skutečnost nebo událost odkazem na referenční či autoritativní údaje vedené v základních registrech a ostatních informačních systémech veřejné správy. Zároveň musí být zakotvena právní ochrana takového uživatele služby. Proto se stanovuje, že uživatel služby není povinen pro uplatnění svého práva nebo splnění povinnosti k předložení dokladu, průkazu, osvědčení, jiné veřejné listiny nebo údaje, kterým podle platné právní úpravy prokazuje skutečnost, stav nebo událost a které je možné získat v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci a nemůže být za jejich nepředložení jakkoli trestán.

Zároveň se stanovuje, že orgány veřejné moci nejsou oprávněny žádat od uživatele služby dokumenty v listinné podobě, pokud tytéž dokumenty uživatel služby předložil v podobě

elektronické, čímž se za účelem co nejširší digitalizace prohlubuje pravidlo uvedené v čl. 46 eIDAS.

K § 10 Právo na zápis kontaktního údaje

Za účelem doručení rychlého a jednoduchého upozornění (notifikace) a dalších informačních zpráv od orgánů veřejné moci se zavádí možnost zápisu elektronické adresy anebo telefonního čísla do registru osob nebo do registru obyvatel jako kontaktního údaje uživatele služby.

Právo na zápis kontaktního údaje uživatel služby uplatňuje u Ministerstva vnitra, a to prostřednictvím elektronického formuláře zveřejněného Ministerstvem vnitra. Zápis do příslušného základního registru Ministerstvo vnitra provádí podle zákona o základních registrech.

S ohledem na aktuální technické řešení národního bodu pro identifikaci a autentizaci (NIA) je umožněno zapsat kontaktní údaje uživatele služby i do informačního systému NIA.

K § 11 Právo na informace

Stanovuje se právo uživatele služby na přístup k informacím, které o něm vede orgán veřejné moci v informačním systému veřejné správy. Orgán veřejné moci může tuto službu zajistit i prostřednictvím portálu veřejné správy – portálu občana.

Informace mohou být ve výjimečných případech neposkytnuty, a to když by přístup k informacím mohl ohrozit bezpečnost státu (vnitřní i vnější) nebo přístup k informacím omezuje jiný právní předpis.

Zároveň se stanovuje právo uživatele služby na notifikaci o končící platnosti dokladu, průkazu, osvědčení nebo jiné veřejné listiny orgánem veřejné moci, který je vydal, do datové schránky uživatele služby. Notifikace se zasílá taktéž na kontaktní údaj, který si uživatel služby nechal zapsat do příslušného základního registru. Podobně jako v případě pravidelných ročních výpisů ze základních registrů, které dostává každý do své datové schránky, zavádí se stejné právo pro držitele datových schránek na zaslání výpisu o tom, kdo, kdy a z jakého důvodu využíval nebo pracoval s údaji vztahujícími se k uživateli služby ze všech informačních systémů veřejné správy.

Orgány veřejné moci by dále měly notifikovat uživatele služby v případě, že uživateli služby zaniká právo nebo povinnost ve lhůtě vyplývající z rozhodnutí, které daný orgán veřejné moci vydal.

Uživatel služby má také právo na zaslání informace o jakékoliv změně údajů vztahujících se k uživateli služby ve všech informačních systémech veřejné správy neprodleně po provedení změny, a to opět do datové schránky uživatele služby.

Orgán veřejné moci je přirozeně povinen provést opravu či změnu referenčních nebo autoritativních údajů, a to ať již na základě reklamace údajů uživatelem služby, či vlastního zjištění. Na zápis, změny a nesoulad autoritativních údajů se bude hledět jako na zápis, změny a nesoulad referenčních údajů a použije se zákon o základních registrech obdobně.

K § 12 Právo na elektronickou identifikaci a autentizaci

Zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci přinesl zákonnou oporu pro využívání identifikačních prostředků pro prokázání identity v souladu s nařízením eIDAS. Výše uvedený zákon však paušálně a podpůrně neřeší, ve kterých případech a v jaké úrovni záruky se využívá prostředek pro elektronickou identifikaci, přičemž spoléhá na kvalifikované poskytovatele služeb a jejich volbu provedenou v rámci národního bodu pro identifikaci a autentizaci (NIA).

Uvedený zákon však dopadá pouze na prokazování totožnosti s využitím elektronické identifikace, vyžaduje-li takové prokázání totožnosti právní předpis nebo výkon působnosti. V ostatních případech pak není nezbytné provést elektronickou identifikaci s pomocí kvalifikovaného poskytovatele v rámci NIA, ale lze tak učinit jakýmkoli jiným způsobem (např. s pomocí komerčních poskytovatelů identitních služeb).

Katalog služeb by měl obsahovat u každého relevantního úkonu (digitální služby orgánu veřejné moci vůči uživateli služby) úroveň záruky vyžadované pro případné užití prostředků pro elektronickou identifikaci.

Proto se stanovuje paušální pravidlo, že uživatel služby může využít prostředek pro elektronickou identifikaci podle své volby, minimálně v úrovni záruky „značná“. Zavedení pravidla by mělo přimět orgány veřejné moci při tvorbě katalogu pečlivě zvažovat zapojení do NIA a úroveň záruky požadovaného prostředku pro elektronickou identifikaci.

K § 13 Právo na technologickou neutralitu

Toto ustanovení řeší otázku technologicky neutrálního přístupu k digitálním službám a reflektuje unijní právní úpravu v oblasti zajištění přístupu bez jakéhokoliv omezení, které by vyplynulo z preference některého z možných technologických řešení jak na úrovni hardware, tak i software. Cílem zákonodárce je eliminovat závislost uživatele digitální služby nebo její samotné přístupnosti konkrétním technologickým řešením.

Orgán veřejné moci zpřístupní digitální službu uživateli služby bez závislosti na konkrétní platformě či technologii, například prostřednictvím otevřeného rozhraní pro programování aplikací.

Je-li to možné, poskytne orgán veřejné moci uživateli výstupy digitální služby v otevřeném strojově čitelném formátu. Defínice a podrobnější úprava otevřeného strojově čitelného formátu (otevřených dat) je obsažena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2003/98/ES ze dne 17. listopadu 2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/37/EU ze dne 26. června 2013, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru a v § 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

K § 14 Přejídná a závěrečná ustanovení

Zpravodajské služby digitální služby podle tohoto zákona neposkytují, a to z důvodu povahy činnosti zpravodajských služeb a zajištění vnitřní i vnější bezpečnosti státu.

Orgány veřejné moci jako ohlašovatelé agend запиší prostřednictvím Ministerstva vnitra údaje o úkonech vykonávaných v rámci jimi ohlášených agend do registru práv a povinností.

Na základě provedeného zápisu zveřejní Ministerstvo konstituovaný katalog služeb, a to do 12 měsíců ode dne účinnosti tohoto zákona na portálu veřejné správy. Zároveň se

předpokládá, že Ministerstvo vnitra vydá metodiku pro povinné subjekty (orgány veřejné moci) týkající se aplikace zákona, a to nejpozději do 6 měsíců od účinnosti zákona.

Lhůta 12 měsíců je pak v případě odst. 2 i 3 ustanovení dostatečná k vytvoření kvalitního a komplexního základu pro navazující proces digitalizace agend i procesů a vytváření nových digitálních služeb orgánů veřejné moci.

Samotný proces digitalizace pak stanovuje vláda nařízením, v rámci kterého určí, v jaké časové posloupnosti a za jakých podmínek budou jednotlivé agendy v daném časovém rámci digitalizovány. Vláda také díky sama stanovuje podmínky pro implementaci, včetně plánu legislativních a nelegislativních úkolů, výdajů veřejných rozpočtů a změny v agendách a procesech veřejné správy, tak aby do konce tohoto období byla digitalizace v určeném rozsahu dokončena.

Služba má takovou povahu, která vylučuje její poskytnutí služby jako digitální, zejména když její poskytnutí spočívá či závisí na konkrétním úkonu orgánu veřejné moci proveditelném výhradně fyzicky, tj. např. vydání státní poznávací značky uživateli služby..

S ohledem na záměr zákona spočívající v plné digitalizaci služeb poskytovaných orgány veřejné moci platí, že bude-li existovat úkon orgánu veřejné moci, který není obsažen v katalogu služeb a jehož povaha nevylučuje digitální poskytování, příslušný orgán veřejné moci jej poskytuje též jako digitální službu nejpozději po 5 letech ode dne účinnosti tohoto zákona.

K § 25

Účinnost zákona se navrhuje prvním dnem šestého měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

ZMĚNA NĚKTERÝCH ZÁKONŮ VE SPOJITOSTI S PŘIJETÍM ZÁKONA O PRÁVU NA DIGITÁLNÍ SLUŽBY

Nedílnou součástí zákona o právu na digitální služby je i návrh změn vybraných zákonů, jejichž implementace, spolu s dalšími očekávanými změnami vybraných zákonů, bude nezbytná pro garanci komplexní funkčnosti zákonem stanovených vazeb mezi orgány veřejné moci jako poskytovateli digitálních služeb a fyzickými a právníckými osobami jako uživateli těchto služeb.

Předkládány stav a rozsah druhé až jedenácté části zákona odpovídá konsenzu zástupců politických klubů ANO 2011, ODS, PIRÁTI, SPD, KSČM, ČSSD, KDU-ČSL, TOP09 a STAN ze dne 8. 3. 2019 ohledně postupu zpracování, předložení, projednání a schválení zákona o právu na digitální služby, který předpokládá předložení separátního návrhu zákona o změně některých zákonů ve spojitosti s přijetím zákona o právu na digitální služby vypracovaného Ministerstvem vnitra, do jehož gesce daná problematika přirozeně spadá.

Níže uvedena je změna 5 vybraných zákonů, které tvoří základní rámec českého eGovernmentu, a změna 5 zákonů, které upravují procesy samotného výkonu veřejné správy a její cenový rámec.

Změny jsou provedeny v následujících zákonech:

- č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů;
- č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů;
- č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci;
- č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů;
- č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů;
- č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů;
- č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů;
- č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů; a
- č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů.

Další postupné změny a modernizace ostatních více než 430 zákonů a více než 2.500 podzákoných norem, které tvoří rámec výkonu státní správy v přímé, či přenesené působnosti bude již v gesci vlády a jednotlivých odpovědných správců agend.

K části druhé – změna zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů

K bodu 1 úprava § 2

Odůvodnění: doplnění stávajícího znění vytváří legislativní rámec pro přístup soukromoprávních uživatelů k referenčním údajům obsaženým v systému základních registrů veřejné správy. Rozsah přístupu k referenčním údajům je dán zvláštními zákony. Toto oprávnění mělo být ze strany odpovědných ústředních správních úřadů zajištěno již v roce 2013. Ve skutečnosti však k zajištění přístupu soukromoprávních uživatelů nedošlo.

Důvodem úpravy je skutečnost, že stávající znění umožňuje přístup soukromoprávních uživatelů k systému základních registrů výhradně prostřednictvím informačního systému veřejné správy.

K bodům 2 – 3 úprava § 51

Odůvodnění: uvedené změny jsou legislativně-technického charakteru, odstraňují některé v dosud platném znění obsažené nejasnosti a zároveň se jedná o promítnutí změny obsažené v návrhu zákona o právu na digitální služby do dotčených částí zákona jako technické doplnění textu.

K části třetí – změna zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: uvedená změna promítá nově ustanovenou povinnost orgánů veřejné moci na uveřejnění speciálního uživatelského rozhraní, a to jako prostředku, skrz který se předpokládá činnění digitálních úkonů.

K části čtvrté – změna zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: jedná se o minoritní změnu daného ustanovení k dopracování, a to v návaznosti na úpravu zákona o právu na digitální služby a záměr zřídit datové schránky všem fyzickým a právnickým osobám zapsaným do příslušného základního registru primárně pro účely odesílání.

Dovětek „pro doručování“ má za cíl omezit doručování do datové schránky pouze v případě, že držitel datové schránky aktivně povolí doručování.

K části páté – změna zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci

Odůvodnění: jedná se o minoritní změnu definičně zpřesňující dané ustanovení v přímé návaznosti na zákonem nově stanovené právo subjektu údajů a povinnosti správce národního bodu týkající se uvedení kontaktních údajů.

K části šesté - změna zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti), ve znění pozdějších předpisů

K bodům 1 a 2 bezpečnostní politika

Odůvodnění: cílem návrhu je doplnění bezpečnostní politiky, včetně bezpečnostní politiky odběratele, za základní součást kybernetické bezpečnosti i na úrovni odběratelů, která musí být zohledněna i ve smluvních vztazích a kterou se mimo jiné posiluje i právní jistota smluvních stran v případě kybernetického útoku či hrozby.

K části sedmé - změna zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: změna je navrhována v návaznosti na naplnění principů *sdílení dat* a *only once*, které však musí být souběžně se změnami zákonů definujícími podmínky elektronizace veřejné správy, promítnuty do legislativního rámce upravujících správní procesy. Ty jsou upravené primárně právě správním řádem.

Cílem je posílit povinnost orgánů veřejné moci využívat při své činnosti data obsažená v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci. Orgány veřejné moci by po fyzické či právnické osobě měly data požadovat pouze v zákonem taxativně uvedených případech. Porušení tohoto principu je nesprávným úředním postupem a porušením úředních povinností podle jiných právních předpisů. Toto opatření zcela zásadním způsobem posílí vymahatelnost práv na digitální služby a také vytvoří potřebný tlak na orgány veřejné moci, aby se přizpůsobily oprávněným požadavkům uživatelů služeb a z nich odvozených požadavků na změnu fungování veřejné správy.

K části osmé – změna zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: cílem této změny je, v souladu s cíli definovanými Akčním plánem EU pro eGovernment 2016-2020, systémovým opatřením podpořit zvýhodnění digitální formy před jinými formami služeb.

Stejně jako v řadě zemí Evropské unie je jedním z takových opatření i zvýhodnění na úrovni cenové, a to formou povinnosti dotčeného orgánu veřejné moci za stanovených podmínek snížit správní poplatek při využití digitální služby.

Toto ustanovení aprobované příslušným odborem gestora, tj. odborem Ministerstva financí, snižuje za stanovených podmínek správní poplatky o 20 %, nejvýše však o 1.000 Kč.

K části deváté – změna zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: cílem této změny je vytvoření legislativního rámce pro naplnění principu „sdílení dat“ a zásadní systémovou změnu v přístupu k digitálním službám. Jedná se o finální

a maximální digitalizaci agendy řídičských průkazů, osvědčení o registraci vozidla aj., jejíž součástí je i řešení agendy s maximálním posílením role uživatele služby.

Podstatou návrhu je systémová změna, která vychází z principu sdílení dat obsažených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci, zrušení povinností uživatelů služby prokazovat svá oprávnění veřejnými listinami a přenesení prokazování na orgány veřejné moci s využitím dat obsažených v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci a sdílených všemi oprávněnými úředníky a úřady. Všechny uvedené veřejné listiny osvědčují práva, která vznikají na základě právní úpravy a jsou zanesena ve veřejných registrech a rejstřících a dalších agendových informačních systémech veřejné správy. Všechna rozhodná data jsou tedy obsažena v propojeném datovém fondu orgánů veřejné moci, ke kterému mají přístup (za podmínek a v rozsahu oprávnění vyplývajících z platné právní úpravy) oprávněné orgány veřejné moci. Je tedy neopodstatněné přenášet i nadále povinnosti prokazovat práva veřejnými listinami na uživatele služby.

K části desáté – změna zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

K bodu 1 úprava § 3

Odůvodnění: jedná o minoritní změnu, jejímž účelem je rozšíření působnosti definice na celý právní řád, a to právě zejména v návaznosti na zákon o právu na digitální služby.

K bodu 2 úprava § 4b

Odůvodnění: jedná o rozšíření povinnosti povinných subjektů, a to zcela v souladu s hlavními principy zákona. Cílem této úpravy je rozšířit množinu informací zveřejňovaných jako otevřená data, a to ve prospěch žadatele.

K části jedenácté – změna zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů

Odůvodnění: tak jako se v dosavadní právní úpravě vede se o provedené vidimaci a legalizaci evidence v předem svázaných ověřovacích knihách, stanoví se elektronický ekvivalent v podobě centrální elektronické ověřovací knihy ve spojitosti s nově konstituovanou digitální službou úředního ověření podpisu na listině.

Podrobnosti musí být doplněny navazující legislativní úpravou připravenou Ministerstvem vnitra.